

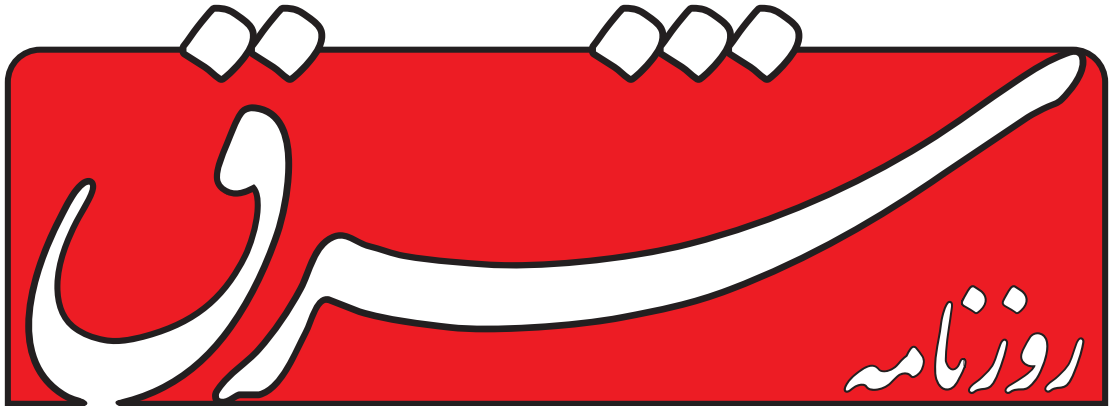
رئیس جمهور در دانشگاه صنعتی شریف عنوان کرد

دست‌های پشت‌پرده برای بالابردن نرخ ارز

گروه سیاست: ابراهیم رئیسی برای شرکت در مراسم «روز دانشجو» دانشگاه صنعتی شریف را انتخاب کرد و بیشتر نیز به بحث‌های اقتصادی پرداخت. هرچند این اولین حضور او در مراسم روز دانشجو به‌عنوان رئیس‌جمهور بود اما معروف‌ترین...

صفحه ۲

چهارشنبه ۱۷ آذر ۱۴۰۰ ۳ جمادی‌الاول ۱۴۴۳ ۸ دسامبر ۲۰۲۱

ذبیح‌الله خداییان، سخنگوی قوه قضائیه:

در حوادث اصفهان ۱۳۰ نفر بازداشت شده بودند

گروه سیاست: سخنگوی قوه قضائیه گفت: ۱۳۰ نفر بازداشت شده بودند و قرار برای‌شان صادر شده بود و برخی بلافاصله آزاد شدند و دیروز هم اکثر آنها آزاد شدند. جز افرادی که تیراندازی مسلحانه داشتند، بقیه با قرار کفالت و وثیقه آزاد شده بودند...

صفحه ۲

سال نوزدهم • شماره ۴۱۶۴ • ۱۲ صفحه • ۷۰۰۰ تومان

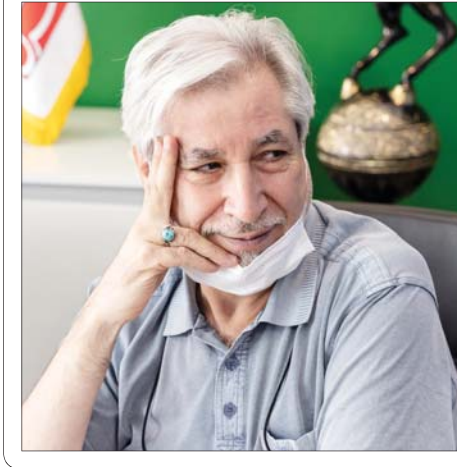
سر مقاله
نیاز به حک‌شدگی بیشتر
حمزه نورذری . جامعه‌شناس و استاد دانشگاه

نسلی هستیم که افق‌های دید و بینش ما را دولت‌گرایی یا بازارگرایی محدود کرده است؛ به‌گونه‌ای که بحث و گفت‌وگوی ما با این دو طرز فکر کرمانند شده‌اند. رسانه‌های ایران در تنگنای بحث درباره این دولت یا آن دولت قرار گرفته‌اند. سازوکارهایی در میان است که به این بحث دامن می‌زند که کدام دولت بهتر یا بدتر عمل کرده است؟ بدون اینکه معیار روشن و دقیقی ارائه شود. در این میان برخی نیز بر طبل بازارگرایی به‌عنوان راه‌حل نهایی می‌کوبند و اینکه دولت‌گرایی راه‌حل سامان‌دهی و غلبه بر مشکلات اجتماعی و اقتصادی نیست. گاهی مدیران و مسئولان چنان در دولت‌گرایی غرق شده‌اند که معتقدند ما هر تصمیمی بگیریم، جامعه تبعیت می‌کند و پیروان خواهد بود، فقط باید شجاعت تصمیم‌گیری داشت؛ یعنی جامعه منتظر تصمیم‌گیری‌های سخت و با قدرت دولت است. سؤال این است که آیا جامعه مدنی باید تابع الزامات و تصمیم‌های دولت‌ها باشد یا دولت‌ها حک‌شده در جامعه مدنی باشد؟ یعنی سیاست‌ها و تصمیم‌گیری‌ها بر اساس خواست، اراده و مشارکت فعالانه جامعه مدنی باشد یا دولت‌ها بالای سر جامعه و مستقل از آنها، خواست و نیاز آنها را بهتر درک می‌کنند؟ تصمیم سخت و شجاعانه و قوت در تصمیم‌گیری زمانی است که مبتنی بر خواست و اراده گروه‌های مختلف اجتماعی باشد. امر اجتماعی از سوی دولت‌ها مدیریت نمی‌شود، بلکه سیاست تابع فرم‌های اجتماعی می‌شود. به عبارتی حک‌شدگی دولت در جامعه مدنی برای بهبود و سامان‌بخشی به جامعه و اقتصاد، امر مهمی است که دولت‌مدران باید بیاموزند. برای سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری و وضع قوانین، اطلاعات و بازخورد لازم از جامعه مدنی گرفته می‌شود تا تضمین شود تصمیم یا وضع قانون در مقابل جامعه نیست؛ به عبارتی بازبودن سیاست‌گذاری بر روی امر اجتماعی و تابعیت از آن. دولت‌ها به جای اینکه توقع داشته باشند هر تصمیمی که گرفته می‌شود جامعه تبعیت کند، باید بیشتر به صدای گروه‌های مختلف اجتماعی گوش دهند. یکی از مهم‌ترین کارکردها و وظایف جامعه مدنی، نقد و بررسی سیاست‌ها و اقداماتی است که بر اساس حک‌شدگی در جامعه مدنی گرفته نشده است. وقتی گفته می‌شود ما در نهادها تصمیم می‌گیریم و جامعه هم تبعیت می‌کند، نگاه ابزاری به جامعه مدنی و نشان‌دهنده فک‌شدگی از جامعه است. امروز بیش از هر زمانی نیازمند بحث درباره اهمیت و جایگاه جامعه مدنی هستیم. دولت‌ها در تعامل و ارتباط دوسویه با جامعه مدنی می‌توانند گام‌های موفقیت‌آمیزی برای غلبه بر چالش‌ها بیایند، نه اینکه جامعه را شامل افرادی منفعل در نظر بگیرند که صورانه منتظر تصمیمات و خدمات خیرخواهانه دولت بنشینند. بر پایه تعامل بین جامعه مدنی، دولت و اقتصاد می‌توان از فرسایش جامعه مدنی، اقتصاد و دولت جلوگیری کرد. سپهر عمومی جامعه درباره برنامه‌های دولت و اقتصاد و اینکه کدام برنامه‌ها باطراحی و کدام لغو شود و بهترین شیوه تأمین مالی رها، قضاوت می‌کند. بحث درباره اقتصاد از درون جامعه مدنی برمی‌خیزد. در جامعه مدنی گروه‌های متفاوت و متمایزی هستند که هرکدام منافع خودشان را دنبال می‌کنند و بحث‌های زیادی درباره مخارج دولت و سیاست‌گذاری‌ها وجود دارد که همه اینها پویایی جامعه مدنی را نشان می‌دهد و دولت‌ها می‌توانند از این مباحث برای باطراحی برنامه‌ها و سیاست‌ها استفاده کنند. شاخص قضاوت درباره دولت‌ها، میزان حک‌شدگی آنها در جامعه مدنی است؛ یعنی اینکه تصمیم‌ها، سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌های آنها چقدر مطابق خواست و اراده گروه‌های مختلف اجتماعی است. این معیار درباره رسانه‌ها هم به کار می‌رود؛ اینکه رسانه‌ها بقدر صدای جامعه مدنی هستند و چقدر در جامعه مدنی حک‌شده‌اند.

تکلیف ارز دولتی در بودجه ۱۴۰۱

صفحه ۵

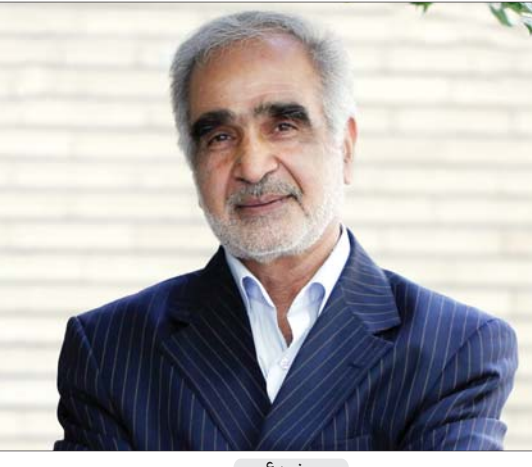

با حضور صادق نوروزی، محسن آرمین فیض‌الله عرب‌سرخ و محمد عطریانفر

روایت یک انشعاب

سلامتی: تضاد در درون سازمان مجاهدین انقلاب در ابتدا بیشتر جنبه ایدئولوژیک داشت

عطریانفر: در کارگزاران متهم به نفوذی مجاهدین انقلاب هستیم

صفحه ۶

یادداشت

مخاطرات تجارت‌زدگی و دلالت‌زدگی دارو

عباس کبریایی‌زاده

دارویی که حساس‌ترین محصولات از نظر علمی، فناوری، صنعتی و خدماتی است. کالایی است که در ارتقای سلامت بشر و افزایش امید به زندگی نقشی بسزا داشته است. از طرف دیگر دارو کالایی است هزینه‌بر، که بیش از ۲۰ درصد از هزینه‌های نظام سلامت را به خود اختصاص می‌دهد. نظام سلامت نیز بین پنج تا ۲۰ درصد از درآمد مالی کشورها را شامل می‌شود. برآورد می‌شود سهم هزینه‌های نظام سلامت از درآمد ملی در ایران ۹ درصد باشد. از طرف دیگر دارو کالایی است که در زمان مورد نیاز دسترسی نداشتن به آن می‌تواند آسیب‌رسان و حتی فاجعه‌بار باشد؛ ازاین‌رو دسترسی به دارو در زمان و مکان مناسب و با قیمت قابل قبول و قابل تهیه برای آحاد جامعه یک ضرورت و نیاز اساسی است. نظام سلامت از حلق مردم دانسته و دولت را مکلف به فراهم‌کردن زیرساخت‌ها و فرایندهای ارائه خدمات کرده است. همان‌گونه که اشاره شد، دارو یکی از بخش‌های مهم نظام سلامت است. تجربیات و آموزه‌های جهانی ضرورت برقراری ساختاری که زنجیره تأمین سالم و مطمئن دارو را فراهم کند، تبدیل به دانشی کرده که کشورها از طریق ارتباط با سازمان‌های بین‌المللی و سازمان‌های کشورهای موفق تلاش می‌کنند ساختاری کارآمد، مؤثر، جایک، نوآور، شفاف و پاسخ‌گو را در زنجیره تأمین دارو برای کشور خود رقم بزنند. به عبارتی ساختار

ادامه در صفحه ۴

یادداشت

فقر قلمرویی

سامان صفروانی

«فلاکت نفرت به بار می‌آورد» / شارلوت برونته پیام اخیر سیدمحمد خاتمی خطاب به کنگره حزب «اتحاد ملت» - همسوس با بیانیه‌ای که پس از انتخابات ۲۸ خرداد ۱۴۰۰ نوشته شد- تمایز برجسته‌ای با مواضع دیگر اعضای برجسته اصلاحات دارد. اولاً اینکه او به شکلی واضح، بی‌هیچ تردید و در یک باورمندی راستین، کماکان بر اصلاحات به‌عنوان تنها پروژه‌ای که می‌تواند جامعه سیاسی را به پیش ببرد، تکیه دارد؛ متن خاتمی آشکارا «مضطرب» است؛ یعنی همان تیززدگی احساسات سیاسی که باید دائماً در هر فعال سیاسی (چه برسد به رهبر سیاسی)، حی و حاضر باشد تا بتواند درگیر «تفکرات روشنفکرانه» و پیچیده‌های شود که برای رهایی از «وضع موجود» راهکارهای خلاقانه، غیرانقلابی و بی‌خشونت و جست‌وجو کند، درواقع بی‌تردید اضطراب لحظه روشنفکری پس‌انقلابی است؛ لحظه‌ای است که فاعل سیاسی در یک تصادم دردناک روانی با گذشته و تاریخ (نه فقط تاریخ ایران، بلکه کل تاریخ از زمان نخستین انقلاب مدرن در فرانسه) مطمئن شده است که ایده‌های انقلابی - به معنای فروپاشی خشونت‌بار ساختارهای سیاسی و خلق ناگهانی یک بافت اجتماعی نو- چه فجایع خونینی به بار می‌آورد. او با به خاطر آوردن خاطره‌های خونین تاریخ باور دارد که «انقلاب نتوانسته به آنچه توده‌های انقلابی رویایش را داشتند برسد. توده‌ها هر قدر هم ثبات خوبی داشته باشند، قادر نیستند به تغییراتی که می‌خواهند، با آن دست پیدا کنند». نمی‌توانند مدنیت را برپا کنند و نمی‌توانند برای صیانت از آن مورد اعتماد قرار گیرند. با این حال مشخصاً حد اضطراب خاتمی در اوج است، به این دلیل مشخص که کشف راهکارهای ریشه‌ای و غیرانقلابی برای برداشتن یک گام به جلو و نجات اصلاحات از مرداب کنونی به‌شدت دشوار شده است. این اضطراب در اوج یا این «حد نهایی اضطراب» که به فعال خاتمی ختم نشده است؛ اما به ناتوانی در شناسایی دقیق مختصات وضع موجود منجر می‌شود، چنان‌که در متن تنها خلاقیت همین است که برخی تغییرات نحوی و لغوی یادآوری شده؛ مثلاً با عبارت جدید «اصلاح‌گری» مواجه هستیم. که از آگاهی او از ملال اجتماعی نسبت به صفت قبلی یعنی «اصلاح‌طلبی» حکایت دارد؛ اما پیشنهادهای دیگر گرچه بنیادین هستند و ضرورت هر پروژه «اصلاح‌گرایانه‌ای» (مثلاً دموکراسی خواهی، گفت‌وگو، حزب‌گرایی، تقویت جامعه مدنی)؛ اما تقریباً هرگونه تحلیل و روایتی از اینکه سوبه‌های وضع موجود چیست در بیانیه او غایب است یا

ادامه در صفحه ۸

تیر دو
سیاست خارجی
نیاز به بازنگری دارد
گفت‌وگوبا نصرالله تاجیک
سفیر سابق ایران در اردن و تحلیلیگر ارشد منطقه
صفحه ۴

تیرها
انتقاد دانشجویان
از رؤسای قوا
صفحه ۲

بازگشت شفافیت
به پشت درهای بسته
صفحه ۲

پول‌ها چه شده است؟
صفحه ۱۱

ترک قدرت با انبوهی
موفقیت و اندکی ناکامی
آنگلارمکل امروزی‌س از ۱۶ سال صدارت
ازدنیای سیاست‌رفت
صفحه ۸

فرمانده میدان کیست؟
صفحه ۹

حرف اول

نزوم تناسب بین قرار و جرم انتسابی

سیدعلی مجتهدزاده . حقوق‌دان

رئیس دستگاه قضائی روز دوشنبه در جلسه شورای عالی قوه قضائیه گفت: «روز دانشجو» دانشگاه صنعتی شریف را انتخاب کرد و بیشتر نیز به بحث‌های اقتصادی پرداخت. هرچند این اولین حضور او در مراسم روز دانشجو به‌عنوان رئیس‌جمهور بود اما معروف‌ترین...
صادره شد. این مسئله یعنی وجودداشتن تناسب بین موارد پادشده آن‌قدر در فرایندهای قضائی کشور در سال‌های اخیر تثبیت شده که متأسفانه هم‌اکنون بسیاری آن را به‌عنوان یک رویه عادی و معمول می‌شناسند. حال آنکه چه از منظر مبانی حقوقی چه سیاست‌گذاری حوزه قضائی کشور، رعایت‌نشدن تناسب بین جرم، مجازات و قرارهای صادره یک اشکال بنیادین محسوب می‌شود که می‌تواند هم‌زمان باعث انحراف عملکرد دستگاه قضائی، بی‌مهری از عدالت در کشور و ایجاد نارضایتی در بخش‌های جامعه که درگیر این موضوع هستند، بشود. آقای محسنی‌آزاهای روز دوشنبه درباره موضوع یادشده این‌گونه گفته است: مجازات‌های تعیین و قرارهای صادره باید مورد نظارت قرار گیرند و دادستان محترم کل کشور نظارت‌های خود را توسعه دهند و به‌روزرسانی کنند تا قرارها مناسبت باشند. گاهی ممکن است تخلف قانونی وجود نداشته باشد اما قرار تعیینی برای آن متناسب نیست، خصوصاً در مواردی که مسائل مالی در میان نیست، فلسفه تعیین قرار برای متهمان و افراد زندانی ناظر به ایجاد امکانی است تا از یک سو آمار زندان‌ها به دلایل مختلفی کاهش پیدا کند و از سوی دیگر فرد متهم با مجرم هم در دوران بررسی پرونده یا تحمل کیفر نتواند از دست عدالت فرار کند. موضوع قرارهای قضائی تقریباً در تمام نظام‌های حقوقی جهان به‌نوعی وجود دارد و همواره در کنار آن مسئله وجود تناسب بین قرار و جرم انتسابی به متهم نیز مورد تأکید قرار گرفته است. در قوانین ایران نیز در ماده ۲۱۹ قانون مجازات اسلامی آمده است: «مبلغ وجه التزام، وجه‌الکفاله و وثیقه نباید درحرحال از خسارت وارد به بزه‌دیده کمتر باشد». به‌هم‌خوردن این تناسب، آن‌طورکه تاکنون محل انتقاد بوده و اخیراً هم در سخنان رئیس دستگاه قضائی بات‌باز داشته، قرار قضائی را از محتوای حقوقی خود خالی می‌کند و آن را به امکانی برای تشدید مجازات متهمان و مجرم‌ان بدل می‌کند. به این معنا که با تعیین قرارهای سنگین و نامتناسب عملاً افرادی که طبق قانون می‌توانستند از شرایط آزادی مؤقت و خلاصی از بازداشت برخوردار شوند، به دلیل ناممکن‌بودن تأمین قرار صادره مجبور به تحمل محدودیت شرایط زندان و بازداشت خواهند بود.

ادامه در صفحه ۴

شرق
هر سه شنبه با «شرق»
فضای شنیداری «روزنامه شرق» و «شبکه شرق»
شرق را در «کلاب‌هاوس» دنبال کنید
clubhouse

شرق برای سال ۱۴۰۱ منتشر می‌کند
سر رسید «عصر حرکت»
شرق
برای سال ۱۴۰۱ «شرق» این بار با سر رسید
«عصر حرکت» میزبان مخاطبان خود خواهد بود
تا بر حسب یک سنت چند ساله با دقائق یک روز شمار
تداوم حضور در کنار مخاطبان‌ش را تجربه کند.